

Є. В. Болотіна,

*кандидат філософських наук, доцент,
ORCID 0000-0001-6939-3840,
e-mail: taxiigle@gmail.com,*

О. В. Шубна,

*кандидат економічних наук, доцент,
e-mail: Shubnaalena@gmail.com,*

О. Д. Сміщенко,

магістр,

І. А. Омельницька,

магістр,

*ДВНЗ «Донбаська державна машинобудівна академія»,
м. Тернопіль*

ПОЛІТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Останні роки політична ситуація сьогодення надає чимало прикладів проблемних ситуацій у взаєминах між органами влади по лініях: центр – регіональний рівень, центр – місцевий рівень, регіональний рівень – місцевий рівень, місцевий уряд – локальний уряд, органи влади – приватний сектор, органи публічної влади – громадські організації, триади: органи публічної влади – приватний сектор – громадські організації, що вилилися в деяких випадках у відкриті конфлікти між різними інституціями та органами публічної влади. Відтак, забезпечення ефективної взаємодії в системі органів публічної влади є однією з основних проблем у процесі розвитку публічного управління в Україні, що актуалізує необхідність проведення наукових досліджень та обґрунтування пропозицій щодо її налагодження. Загальною причиною проблем та конфліктів є нерегульованість повноважень, відповідальності, різних засад здійснення компетенції відповідних структур. Усе це суттєво впливає на ефективність системи врядування в Україні. Діючі нормативні документи, зокрема, закони України «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування», підзаконні акти не врегульовують існуючої проблеми. У Програмі діяльності Уряду України, Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, що затверджена Кабінетом Міністрів України, Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» наголошено на пріоритетах широкої децентралізації публічної влади, що викликає суттєву перебудову існуючих зв'язків та потребу у налагодженні взаємодії в системі публічного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні існує ряд досліджень, спрямованих на вивчення феномену взаємозв'язків в урядовому механізмі – праці Т. Бодун, В. Борденюка, О. Ващенко, В. Дерещ, І. Дробуш, О. Євтушенка, І. Ісаєнко, А. Крусян, О. Радченка, О. Сушинського, А. Троян, О. Черкасс. Однак проблемні питання функціонування механізмів горизонтальної взаємодії в системі публічного управління, їх оптимізації в умовах проведення низки реформ, в них не знаходять свого відображення. Фактично, на периферії вітчизняних наукових та прикладних досліджень з державного управління знаходяться проблемні питання конкретизації розмежування повноважень, з урахуванням місцевої специфіки і механізмів горизонтальної взаємодії, причому не тільки між органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування, а й неурядовими організаціями, інститутами громадянського суспільства. Зважаючи на важливість реформи децентралізації, наявний перелік наукових статей охопив доволі широкий спектр питань, зокрема, це: політико-правові засади функціонування органів місцевого управління в умовах децентралізації (Ю. Ковбасюк, В. Могілевський, О. Нижник, О. Скрипнюк); аналіз зарубіжного досвіду здійснення аналогічних реформ та можливість його застосування в Україні (В. Гладій, В. Грובה, Б. Данилишин, В. Пилипів, М. Лендєл, А. Чиркін); фінансова децентралізація (Г. Даудова, Г. Бондар, Т. Куценко, Я. Сіренко, Ю. Набатова, Т. Ус); реформування місцевого самоврядування як інструмент політики євроінтеграції (В. Гладій, В. Коліух, П. Шляхтун); вибори в об'єднаних територіальних громадах (О. Вольський, С. Глизнер, О. Колесников, О. Крутій, К. Білоус).

Метою статті є аналіз політологічних аспектів публічного управління в умовах здійснення децентралізації влади та євроінтеграції в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Децентралізація передбачає великий ступінь самостійності громадянського суспільства, що взаємодіє з органами місцевого самоврядування, що на думку С. Куриця та В. Воробйова [1], здійснюється з метою: реалізації індивідуальних інтересів, що проявляється у внесенні конституційних поправок, пов'язаних із своєчасною модернізацією та реформуванням системи державного управління для приведення її у відповідність до нових життєвих реалій та рішень, прийнятих світовою спільнотою, а також забезпечення якості роботи каналів зворотного зв'язку від населення відповідної територіальної громади до відома влади; повідомлення влади про виникнення протиріч у суспільстві, у тому числі внаслідок рішень влади, завдяки чому державна адміністрація може своєчасно попередити переростання протиріч у проблеми та кризи; забезпечення вирішення більшої частини протиріч, що виникають на рівні життя та діяльності населення, не допускаючи виникнення криз. Відмінною рисою децентралізації є взаємини між органами місцевого самоврядування, які залишаються виборними та органами державної виконавчої влади та префекти, які призначаються та одночасно є представниками суб'єктів загальнодержавного рівня на відповідному територіальному окрузі. Вважається [2], що окремі функції та повноваження розділені між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, у скоєнні яких останні підконтрольні відповідним органам виконавчої влади. Таким чином, передбачено чинним законодавством України створення принципово нової адміністративно-територіальної засади для діяльності органів місцевого самоврядування та розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами державної виконавчої влади ставить на порядок денний питання дослідження взаємин депутата місцевої ради, як представницького органу місцевого самоврядування з органами державної влади, громадянським суспільством та виборцями свого виборчого округу, а також оцінювання ефективності взаємодії місцевих органів виконавчої влади із органами місцевого самоврядування.

У процесі децентралізації, запровадження нового адміністративно-територіального устрою і реформування територіальної організації влади на цих рівнях має відбутися докорінна зміна усієї системи зв'язків і взаємодій. Насамперед йдеться про принципово нову модель організаційно-функціональної структури публічної влади як сукупності державних органів і органів місцевого самоврядування в єдності їх функцій, повноважень і організаційних (вертикальних і горизонтальних) зв'язків, що покликана забезпечувати цілісний управлінський вплив на суспільну систему на регіональному і місцевому

рівнях. З огляду на проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади» [3], а також на Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [4] на концептуальному рівні нову організаційно-функціональну структуру представлено на рис. 1.

Як бачимо на рис. 1, у новій, децентралізованій моделі територіальної організації влади принципових змін набуває зміст діяльності органів місцевого самоврядування, на які лягає практично весь тягар соціально-економічного і культурного розвитку територій. Відтак змінюються і функції органів виконавчої влади загальної компетенції на даному рівні. За ними залишається нагляд за законністю діяльності органів місцевого самоврядування і контроль виконання останніми делегованих повноважень. Остаточний вердикт щодо законності чи незаконності, відповідності чи невідповідності актів органів місцевого самоврядування Конституції України покладається на адміністративні суди і Конституційний Суд України. За висновком Конституційного Суду і за поданням Президента України Верховна Рада України може прийняти рішення про дострокове припинення повноважень голови громади, відповідної ради і призначення позачергових виборів. Узгодження взаємодій суб'єктів управління регіональним розвитком і самих суб'єктів регіонального розвитку здійснюється на основі горизонтальних зв'язків. Префекти мають забезпечувати координацію діяльності територіальних структур ЦОВВ, їх взаємодію з органами місцевого самоврядування. За поданням ради об'єднаної територіальної громади Рада міністрів Автономної Республіки Крим, відповідна обласна державна адміністрація (префект) буде звертатися до Кабінету Міністрів України щодо надання відповідній громаді фінансової підтримки. Взаємодії в системі місцевого самоврядування будуть здійснюватися як по вертикалі, але – знизу вгору (делегування повноважень органам місцевого самоврядування вищого рівня), так і по горизонталі – об'єднання зусиль кількох громад для вирішення окремих, спільних для них проблем. Право територіальних громад об'єднувати на договірних засадах кошти місцевих бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, установ та організацій і створювати для цього відповідні органи і служби передбачене чинним Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Ст. 60, п. 3) [6]. Таку можливість належить передбачити і в новій редакції закону про місцеве самоврядування. Завершальний етап формування структури територіальної організації влади – юридичне закріплення функцій відповідних 24 органів у їх компетенції. В компетенції кожного органу має знайти відображення його місія, тобто підстава для створення даного органу, його призначення для реалізації політики держави щодо вирішення проблем суспільного розвитку, місце в організаційній структурі інституту

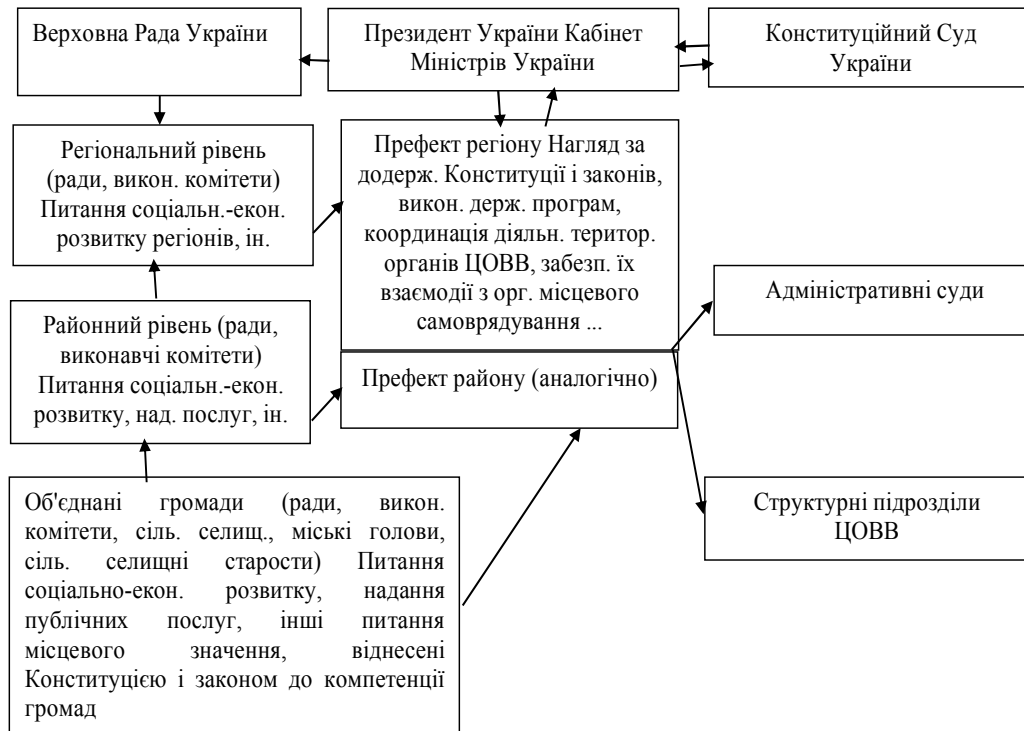

Рис. 1. Концептуальна схема організаційно-функціональної структури децентралізованої моделі територіальної організації публічної влади
(сформовано авторами на основі джерела [5])

публічної влади. І має бути вичерпно описано набір його управлінських функцій. А також зміст і механізми його взаємодії по горизонталі з іншими органами публічної влади й інститутами громадянського суспільства.

Забезпечення ефективної взаємодії в системі органів публічної влади – одна з основних проблем у процесі розвитку публічного управління в Україні. Останні роки, політична ситуація сьогодення надали чимало прикладів проблемних ситуацій у взаєминах між органами влади по лініях: центр – регіональний рівень, центр – місцевий рівень, регіональний рівень – місцевий рівень, місцевий уряд – локальний уряд, органи влади – приватний сектор, органи публічної влади – громадські організації, тріади органи публічної влади – приватний сектор – громадські організації, що вилилися в деяких випадках у відкриті конфлікти між різними інституціями та органами публічної влади. Як показує аналіз, загальною причиною проблем та конфліктів є неврегульованість повноважень, відповідальності, різних основ здійснення компетенції відповідних структур. Усе це суттєво впливало на ефективність системи врядування в Україні. Зокрема, наразі вкрай важливим є дослідження проблемних питань конкретизації розмежування повноважень, з урахуванням місцевої специфіки і механізмів горизонтальної взаємодії, причому не тільки між органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування, а й неурядовими організаціями, бізнес-структурами, інститутами громадянського суспільства. З огляду на дедалі

зростаючу складність взаємовідносин суспільства, держави і бізнесу підходи до побудови працездатного механізму їх взаємодії необхідно шукати на основі створення конгруентної системи інтересів всіх трьох суб'єктів взаємодії, реалізуючи при цьому принципи їх взаємної соціальної відповідальності. Таким чином, рішення даної проблеми можливе лише на основі наступних фундаментальних принципів системного підходу до управління складними соціально-економічними системами: узгодженості системи інтересів всіх трьох суб'єктів взаємодії; їх взаємної соціальної відповідальності; партнерства; визнання в системній тріаді «суспільство – держава – бізнес» чільну роль суспільства і, отже, пріоритету суспільних цілей, тобто суспільства в цілому. На рис. 2 представлено механізм взаємодії бізнес-структур, органів влади і суспільства.

За такого підходу в механізмі взаємодії правомірно виділяють кілька блоків (рис. 2): блок 1 – суб'єкт (орган) управління взаємодією; блок 2 – сукупність суб'єктів взаємодії, тобто органів влади (самоврядування), бізнес-структур та організацій, що представляють інтереси жителів, які проживають на даній території; блок 3 є банком накопичення інформації про можливі способи, засоби і методи впливу суб'єктів на об'єкт управління, тобто проблемні ситуації; блок 4 включає в себе об'єкти впливу, тобто весь перелік найбільш гострих соціальних проблемних ситуацій територіального утворення; блок 5 є результируючим органом контролю, який оцінює функціонування механізму в цілому [7].

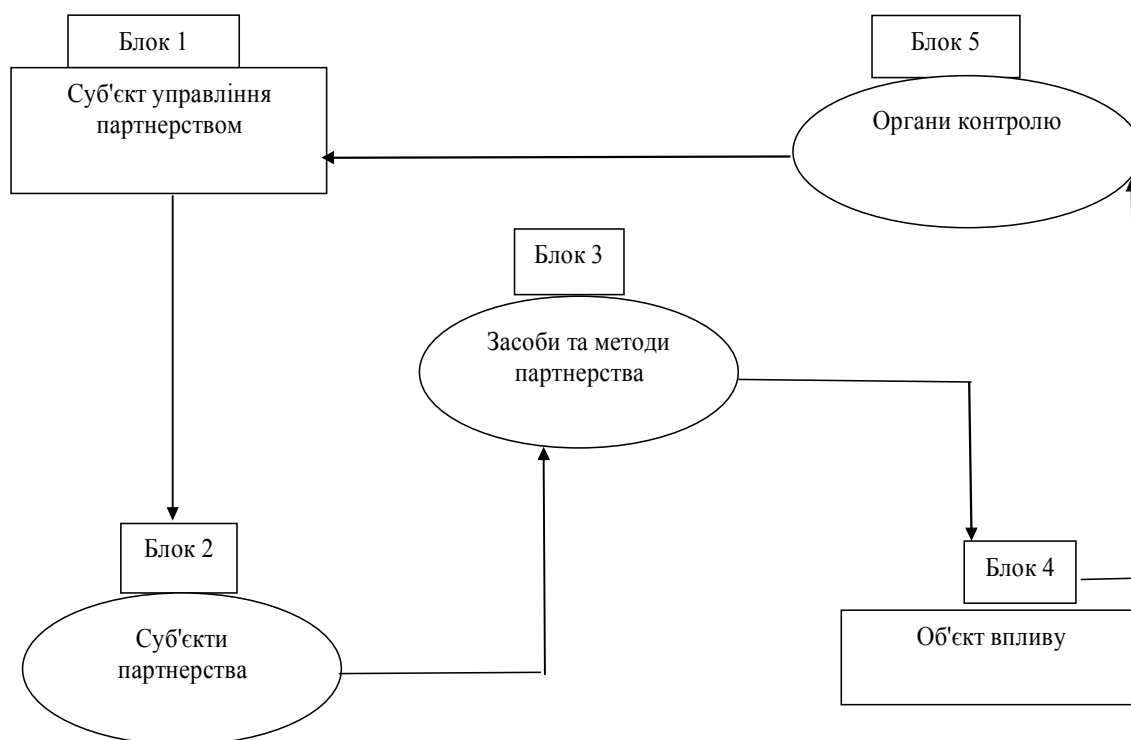

Рис. 2. Механізм взаємодії бізнес-структур, органів влади і суспільства
(сформовано авторами на основі джерела [7])

У теорії організації ефективність в адміністративному управлінні визначається як відношення чистих позитивних результатів (перевищення бажаних наслідків над небажаними) і допустимих витрат. Рішення можна назвати ефективним, якщо найкращий результат досягнуто за умов заданих тимчасових витрат або якщо результат отримано за найнижчих витрат виробу. Змістом діяльності державного апарату є управлінська, організаційна робота, що покликана забезпечити належну організованість і ефективне функціонування всіх сфер громадського життя. Основним структурним елементом державного апарату є орган державної влади, що складається зі службовців, посадових осіб – громадян, які виконують управлінські функції на професійних засадах, що мають державно-владні повноваження, спеціальний правовий статус і офіційні атрибути посади. Безумовно "оцінка" є основним елементом поняття "ефективності державної служби", тому що вона відображає рівень розвитку суспільства, а також рівень функціонування державної служби. Через те оцінювання повинно здійснюватися за певними критеріями. Критерій у загальновизнаному розумінні являє собою певну кількісну або якісну ознаку, на підставі якої оцінюється факт, матеріальний чи духовний об'єкт, здійснюється оцінка будь-яких явищ, проявів функціонування матеріальних та нематеріальних суб'єктів, класифікація предметів матеріального та духовного світу, це фактично "мірило", за яким виробляються ставлення і думка щодо доцільності та ефективності функціонування певного суб'єкта [8; 18–23].

Для систем управління критерій має визначати ефективність управління, тобто оцінювати прояви управління, завдяки аналізу яких можна визначити рівень і якість управління та надання послуг, його відповідність потребам суспільства. Саме врахування якості вирізняє критерії управління серед інших показників, що вимірюють тільки кількісні показники відповідних ознак, проявів тощо. Взагалі критерії пов'язані з поняттям ефективності, трансформують його в себе через певні уточнення та визначення, віддзеркалюють співвідношення між отриманими соціальними результатами та витратами на їх досягнення. Багатоманітність впливу державного апарату на суспільну життєдіяльність, багатовекторність його цілей та функцій його діяльності, відповідна складність його структури обумовлюють певні труднощі щодо визначення критеріїв оцінки. Вони також підсилюються тим, що методологія дослідження питань державного управління та державної служби успадкувала підходи правових наук, зокрема адміністративного права. У системі державного управління не в усіх випадках враховується єдність суб'єкта та об'єкта управління, внаслідок чого аналізи та оцінки здійснюються переважно в межах управлінської діяльності органів державної влади. При цьому метою та кінцевим результатом управлінської діяльності вважають управлінський вплив, а не його наслідок [9]. Цим обґрунтовується те, що оцінювання функціонування державного апарату має здійснюватися з двох поглядів: по-перше – з погляду функціональності, тобто забезпечення виконання завдань і функцій держави; по-друге – з по-

гляду витрат. Функціональна оцінка розкриває, характеризує та дає змогу оцінювати роль державного апарату в суспільному розвитку, у вирішенні тих проблем, що виникають у процесі соціально-економічного розвитку та суспільної життєдіяльності. Оцінка діяльності органу влади зосереджена в основному на наслідках діяльності, тому що кінцевою метою виробництва послуг і товарів у державному секторі є не послуги та товари як такі, а їх спроможність задовольняти інтереси користувачів і платників податків. Найважливішими показниками є результати та наслідки. Державний апарат забезпечує реалізацію завдань і функцій держави, є інтегрованим суб'єктом державного управління. Зміст і характер цілей управління, способи і методи їх реалізації, сприйняття їх громадськістю та відповідність цілей потребам суспільного розвитку та особистості – це чинники, що безпосередньо впливають на ефективність функціонування державного апарату. Не менш важливою є й витратна складова оцінки. Справа в тому, що матеріальні, фінансові, кадрові, інтелектуальні, інформаційні та інші витрати на функціонування державного апарату досить великі. Значним є також обсяг управлінської діяльності, що виражається в реалізації нормативно-правових засад забезпечення життєдіяльності суспільства, у здійсненні організаційно-розпорядчих, консультативно-дорадчих і нормо-проектних повноважень, у витратах робочого часу державних службовців [10]. При цьому необхідно зазначити, що оцінка діяльності органів управління різними суб'єктами здійснюється з різних позицій. Так, громадянина цікавлять результати цієї діяльності; законодавця – досягнуті результати та характер виконаної роботи для виділення коштів з бюджету; керівника органу, державного службовця – досягнення цілей, що поставлені перед органом. Це обумовлює диференційований підхід до оцінки функціонування державного апарату як з погляду суб'єкта оцінки, так і з погляду об'єкта оцінки, а саме функціональної оцінки, тобто оцінки соціальних наслідків діяльності державного апарату та оцінки витратної складової.

Функціональна оцінка в даному разі являє собою соціально-економічну категорію, що розкриває взаємозв'язок між результатами управлінської діяльності, вираженими соціальними ефектами і техніко-економічними показниками, та затратами управлінської праці (живої та матеріалізованої). Такою категорією може бути визнана категорія "результативності" [11]. Проблема полягає в тому, що для державного апарату, як і для його складових – органів державної влади (законодавчої, виконавчої, судової) та державної служби розроблення критеріїв оцінки їх функціонування пов'язане із суттєвими труднощами, які обумовлені невизначеністю як отриманих соціальних результатів, так і витрат на їх досягнення (останнє пов'язане з тим, що об'єкт управління також несе певні витрати, які не завжди можна порохувати). При цьому необхідно мати на увазі

таке: по-перше, загальний соціальний ефект створюється не тільки суб'єктами управління, а й об'єктами управління; по-друге – поряд з державним апаратом в управлінні суспільними процесами беруть участь й інші суб'єкти механізму держави, а саме органи самоврядування, громадські об'єднання тощо. Це підтверджує, що із загального соціального ефекту необхідно виокремити соціальний ефект, отриманий за рахунок активності об'єктів господарювання (що для ринкових умов може становити визначальну частину), соціальний ефект, створений іншими суб'єктами управління, і тільки залишок можна співвідносити з діяльністю конкретного органу управління. Відтак, за цими критеріями можна дати узагальнюючу оцінку внутрішній організації та функціонування підсистеми державного апарату чи певного органу влади. Таке поєднання критеріїв дає можливість оцінити процес управління, закінчуючи стадією "випуску" управлінського рішення чи впливу. Якщо додати функціональну оцінку, тобто оцінку соціального ефекту від реалізації управлінського рішення, то матимемо повну оцінку функціонування державного апарату.

Висновки. Ефективність функціонування публічної влади багато в чому визначається взаємодією муніципальної влади з іншими публічними інститутами. Аналіз сутності й специфічних рис місцевого самоврядування в Україні, існуючих моделей та механізмів свідчить про еволюцію, об'єктивний стан і тенденції розвитку внутрішньо- та зовнішньо- системних взаємовідносин і взаємозалежностей місцевого самоврядування на основі закріплення прямих і зворотних зв'язків. Ці взаємозв'язки утворюють комплекс стійких закономірностей, які формують системну цілісність публічного управління у цілому й місцевого самоврядування як його частини. Об'єктивні процеси розвитку соціальної політики в сучасному світі проявляються у відході від централізації і бюрократизації соціальної сфери і необхідності посилення ролі держави як гаранта забезпечення соціальних прав у ліберальних країнах і утверджують полісуб'єктність у соціальній політиці. Це зумовлює запровадження нового механізму реалізації соціальних прав громадян – міжсекторного партнерства, функціонування якого у вітчизняних умовах потребує: необхідності створення сприятливих інституційних умов партнерства з урахуванням їх високої диференціації в різних соціально-економічних системах регіонального рівня; посилення організаційного, фінансового, інформаційного, кадрового потенціалу для зміни якісних і кількісних характеристик і результатів взаємодії.

Комплексний механізм горизонтальної взаємодії в системі публічного управління в умовах децентралізації влади покликаний забезпечувати вирішення всього спектру економічних, соціальних, етнокультурних, екологічних, політичних, інших проблем розвитку територій в органічному взаємозв'язку. Зокрема його запровадження передбачає

конструктивну взаємодію і координацію діяльності суб'єктів регіонального управління, яка сприятиме цілісності етносоціальних (етнокультурних) організацій, механізмів їх саморегуляції, що уже скла-

лися; забезпечення належної соціально-економічної, демографічної, культурної та іншої самодостатності нових адміністративно-територіальних одиниць.

Література

1. Куриц С. Я., Воробьев В. П. Болезни государства. Диагностика патологий системы государственного управления и права: монография. М.: МГИМО(У), 2009. 472 с.
2. Драго Р. Административная наука / перевод с французского канд. юрид. наук В.Л. Энтина, под ред. и с послесловием д-ра юрид. наук Б. М. Лазарева. М.: Прогресс, 1982. 245 с.
3. Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади: Постанова Верховної Ради України від 31 червня 2015 р. № 656-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/656-19>.
4. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05 лютого 2015 р. № 157-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1275-17>.
5. Надолішній П. І. Принцип «стратегія визначає структуру» і «канони реконструкції соціальної організації» в контексті децентралізації. *Реформування публічного 281 управління: теорія, практика, міжнародний досвід*: Матеріали Всеукр.наук.-практ. конф. за міжнар. участю, присвяченої 20-річчю утворення інституту (29-30 жовтня 2015 р.). Одеса: ОРИДУ НАДУ, 2015. С. 144–146.
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
7. Перекрестов Д. Г., Поварич И. П., Шабашев В. А. Корпоративная социальная ответственность: вопросы теории и практики: монография. М.: Издательство «Академия Естествознания», 2011. 324 с.
8. Жарая С. Б. Критерії оцінки якості адміністративних послуг з питань ведення підприємницької діяльності. *Управління сучасним містом*. 2009. № 1–12 (33–36). С. 18–23.
9. Адміністративні послуги місцевих органів державної виконавчої влади: монографія / А. О. Чемерис, М. Д. Лесечко, А. В. Ліпенцев та ін.; за заг. ред. А. О. Чемериса. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. 152 с.
10. Державна виконавча влада в Україні: формування та функціонування: зб. наук. пр. / кол. авт.; наук. кер. Н. Р. Нижник. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. Ч. I. 224 с.
11. Кілієвич О. Англо-український глосарій термінів і понять з аналізу державної політики та економіки. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 510 с.
12. Болотіна С. В., Шубна О. В., Бородай А. В., Стешенко Н. Л. Особливості управління політичними ризиками транснаціональних корпорацій в умовах глобалізації економіки. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. №3 (65). С. 162-168. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3\(65\)-162-168](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3(65)-162-168).

References

1. Kurits, S. Ya., Vorobyov, V. P. (2009). Bolezni gosudarstva. Diagnostika patologiy sistemy gosudarstvennogo upravleniya i prava [Diseases of the state. Diagnosis of pathologies in the system of public administration and law]. Moscow, MGIMO(U). 472 p. [in Russian].
2. Drago, R. (1982). Administrativnaya nauka [Administrative science]. Transl. from French. Moscow, Progress. 245 p. [in Russian].
3. Pro poperednie skhvalennia zakonoproektu pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy shchodo detsentralizatsii vlady: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 31 chervnia 2015 r. № 656-VIII [On preliminary approval of the draft law on amendments to the Constitution of Ukraine regarding the decentralization of power: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine dated June 31, 2015 No. 656-VIII]. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/656-19> [in Ukrainian].
4. Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad: Zakon Ukrainy vid 05 liutoho 2015 r. № 157-VIII [On voluntary unification of territorial communities: Law of Ukraine dated February 5, 2015 No. 157-VIII]. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1275-17> [in Ukrainian].
5. Nadolishnii, P. I. (2015). Prynstyp «stratēhiia vyznachaie struktur» i «kanony rekonstrukttsii sotsialnoi orhanizatsii» v konteksti detsentralizatsii [The principle "strategy determines the structure" and "canons of social organization reconstruction" in the context of decentralization]. *Reformuvannia publichnoho 281 upravlinnia: teoriia, praktyka, mizhnarodnyi dosvid* [Reforming public 281 management: theory, practice, international experience]: Proceedings of the All-Ukrainian Science and Practice. conf. for international participation dedicated to the 20th anniversary of the establishment of the institute. (pp. 144–146). Odesa, ORIDU NADU [in Ukrainian].
6. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21 travnia 1997 r. № 280/97-VR [On local self-government in Ukraine: Law of Ukraine of May 21, 1997 No. 280/97-VR]. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
7. Perekrestov, D. G., Povarich, I. P., Shabashev, V. A. (2011). Korporativnaya sotsial'naya otvetstvennost': voprosy teorii i praktiki [Corporate social responsibility: questions of theory and practice]. Moscow, Academy of Natural History Publishing House. 324 p. [in Russian].
8. Zharaia, S. B. (2009). Kryterii otsinky yakosti administratyvnykh posluh z pytan vedennia pidpriemnytskoi diialnosti [Criteria for evaluating the quality of administrative services in matters of conducting business activities]. *Upravlinnia suchasnym mistom – Management of a modern city*, 1–12 (33–36), pp. 18–23 [in Ukrainian].
9. Chemerys, A. O., Lesechko, M. D., Lipentsev A. V. et al. (2004). Administratyvni posluhy mistsevykh orhaniv derzhavnoi vykonavchoi vlady [Administrative services of local state executive bodies]. Lviv, LRIDU NADU. 152 p. [in Ukrainian].
10. Derzhavna vykonavcha vlada v Ukraini: formuvannia ta funktsionuvannia [State executive power in Ukraine: formation and functioning]. (2000). Part I. Kyiv, Publishing House of the Ukrainian Academy of Sciences [in Ukrainian].

11. Kiliievych, O. (2003). Anghlo-ukrainskyi hlosarii terminiv i poniat z analizu derzhavnoi polityky ta ekonomiky [Anglo-Ukrainian glossary of terms and concepts for the analysis of state policy and economy]. Kyiv, Solomiya Pavlychko Publishing House "Osnovy". 510 p. [in Ukrainian].

12. Bolotina, Ye. V., Shubna, O. V., Borodai, A. V., Steshenko, N. L. (2021). Osoblyvosti upravlinnia politychnymy ryzykamy transnatsionalnykh korporatsii v umovakh hlobalizatsii ekonomiky [Features of Political Risk Management of Transnational Corporations in the Context of Economic Globalization]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 3 (65), pp. 162-168. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3\(65\)-162-168](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3(65)-162-168) [in Ukrainian].

Болотіна Є. В., Шубна О. В., Сміщенко О. Д., Омельницька І. А. Політологічні аспекти публічного управління та адміністрування в умовах здійснення децентралізації влади та євроінтеграції в Україні

Стаття присвячена вивченню ефективності функціонування публічної влади в умовах здійснення децентралізації влади та євроінтеграції в Україні. Проведений аналіз сутності й специфічних рис місцевого самоврядування в Україні, існуючих моделей та механізмів свідчить про еволюцію, об'єктивний стан і тенденції розвитку внутрішньо- та зовнішньо системних взаємовідносин і взаємозалежностей місцевого самоврядування на основі закріплення прямих і зворотних зв'язків. Запропоновано концептуальну схему організаційно-функціональної структури децентралізованої моделі територіальної організації публічної влади, яка демонструє зміст діяльності органів місцевого самоврядування, на які лягає практично весь тягар соціально-економічного і культурного розвитку територій, відтак змінюються і функції органів виконавчої влади загальної компетенції на даному рівні. Проілюстровано механізм взаємодії бізнес-структур, органів влади і суспільства. Доведено, що комплексний механізм горизонтальної взаємодії в системі публічного управління в умовах децентралізації влади покликаний забезпечувати вирішення всього спектру економічних, соціальних, етнокультурних, екологічних, політичних, інших проблем розвитку територій в органічному взаємозв'язку.

Ключові слова: публічне управління, децентралізація, місцеве самоврядування, органи влади, соціальна відповідальність.

Bolotina E., Shubna O., Smishchenko O., Omelnytska I. Political Science Aspects of Public Management and Administration in the Conditions of Decentralization of Power and European Integration in Ukraine

The article is devoted to the study of the effectiveness of the functioning of public power in the conditions of decentralization of power and European integration in Ukraine. The conducted analysis of the essence and specific features of local self-government in Ukraine, existing models and mechanisms testifies to the evolution, objective state and development trends of internal and external systemic relationships and interdependencies of local self-government based on the establishment of direct and reverse relations. A conceptual diagram of the organizational and functional structure of the decentralized model of the territorial organization of public power is proposed, which demonstrates the content of the activities of local self-government bodies, which bear almost the entire burden of socio-economic and cultural development of territories, and therefore the functions of executive power bodies of general competence at this level also change. The mechanism of interaction between business structures, authorities and society is illustrated. It has been proven that the complex mechanism of horizontal interaction in the public administration system in conditions of decentralization of power is designed to provide solutions to the entire range of economic, social, ethnocultural, environmental, political, and other problems of territorial development in an organic relationship.

Keywords: public administration, decentralization, local self-government, authorities, social responsibility.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Стаття надійшла до редакції 23.02.2023